

DE PERSCHOUW

Debat Ds G. Vonk—Dr A. Kuyper Jr.

Onze belofte indachtig, geven we hier het vervolg van het antwoord, dat Dr A. Kuyper Jr geeft aan Ds G. Vonk. We treffen het aan in „Geref. Kb. Rotterdam“:

Heel het betoog van Ds Vonk kunnen wij niet overnemen. Wij zullen het echter kort en zakelijk weergeven, en waar het noodig is hem zelf laten spreken. Hij begint dan met te zeggen, dat hij vier methoden in de prediking onderscheidt: 1e. de subjectivistische; 2e. de objectivistische; 3e. de objectivistisch-subjectivistische; 4e. de Schriftuurlijke. Over elk dezer vier methoden geeft hij een kort woord:

1e. Ten opzichte van de subjectivistische prediking merkt hij op, dat het subjectieve op zich zelf niet verkeerd is, want als Gods Woord tot ons komt, dan is dat voor niemand zonder betekenis. De houding die de mensch tegenover het Woord aanneemt, is dan het subjectieve; hetzij dat men geboortzaam, hetzij dat men ongehoortzaam is aan het Woord. Maar het subjectivisme beschrijft hij aldus: „subjectivisme vinden we bij dien mensch, die niet vertrouwt op God, maar op zijn houding. Subjectivisme vinden we bij dien mensch, die niet vertrouwt op God (op Wien wij ons betrouwen alleen stellen mogen), maar op zijn eigen hart, b.v. op de gevoelens, welke hij daar geconstateerd heeft, of op de kenmerken, welke hij bij zich zelf waarneemt. En dan wordt redeneerend de conclusie gemaakt: het is met mijn hart zoo en zoo gesteld, dus mag ik het van mij zelf wel gelooven. Maar hier geldt, zoo goed als straks bij 2e, Spreken 28:26: „die op zijn hart vertrouwt is een zot“. Zonder personen te willen beledigen, maar om duidelijk te zijn — deze methode hoort men wel betiteld als „Kerstiaansch“.

Zoo wordt niet alleen door Ds Vonk, maar door anderen met hem het „subjectivisme“ beoordeeld en veroordeeld. Reeds hier zou veel te zeggen zijn, want wie onder ons zal ontkennen dat wij ons betrouwen alleen en uitsluitend op God moeten stellen, en het geen afgoderij noemen als het betrouwen niet op God, maar op iets in zijn plaats of benevens Hem wordt gesteld. Het geloof stelt alle betrouwen voor tijd en eeuwigheid alleen op God en den Heere Christus Jezus. Maar dat neemt niet weg dat men het eigen hart heeft te onderzoeken om te weten of het voor ons persoonlijk in orde is. Het is wonderlijk hierbij te halen: wie op zijn hart vertrouwt is een zot. De geloofige vertrouwt niet op zijn hart, maar hij wil weten, dat het met zijn hart in orde is, opdat hij er deel aan hebbe. Hier denken we aan de zaligspreking: zalig zijn de reinen van harte, want zij zullen God zien. Ze zijn niet zalig omdat hun hart rein is, maar als hun hart rein is, dan zijn ze zalig, dan hebben ze er deel aan. De geloofige vertrouwt alleen op God, op niemand en niets anders, maar hij is niet rustig voor hij weet, dat God met genade in zijn hart gewerkt heeft. Hij voelt het woord van Augustinus als het zijne: mijn hart is onrustig in mij tot dat het ruste vindt in U, o Heere mijn God.

2e. Ten opzichte van de objectivistische prediking wordt dit gezegd: „Als men spreekt van het objectieve bedoelt men het logisch verband, dat we in het Verbond Gods mogen ontdekken. Objectivisme is echter dit, dat we ons betrouwen niet stellen op den God des Verbonds, maar op wat wij meenden te ontdekken in dat logische verband. Dit objectivisme zouden we b.v. vinden bij den man, die (onschriftuurlijk) redeneerend zou zeggen: mijn kinderen zijn gedoopt, dus zijn ze bondelingen, dus hebben ze Gods belofte, dus zullen ze zalig worden. Deze man vertrouwt op de juistheid van zijn redeneering, hij bouwt zijn conclusies niet op dien God, die zich ook over de kinderen ontfert. Hij wandelt niet in het geloof, maar hij wandelt bij zijn eigen redeneeringen.“

Hieraan wordt dan dit toegevoegd: „Het is al weer om geen enkel andere reden dan om duidelijk te zijn (immers ik schrijf niet alleen voor A. K.) als ik zeg, dat dit objectivisme wel door de Christelijk-Gereformeerden zal worden bedoeld, wanneer zij spreken van de Neo-Gereformeerde gemeente-beschouwing. Inderdaad zou hier afkeuring, indien dit objectivisme ten onzent gehuldigd werd, billijk zijn“. Wij, het kan aan ons liggen, verstaan niet goed, waarom dit objectivisme genoemd wordt. Onder „objectief“ verstaan we toch zich houden aan het geschreven Woord, en onder „subjectief“ verstaan we de inwerking van het Woord Gods door den Heiligen Geest op ons hart. Objectivisme is voor ons het stelsel dat alleen met het Woord en niet met de werking des Heiligen Geestes rekent. Maar hoe kan men dan objectief noemen en als objectivisme aanduiden, een gedachte als hierboven uitgesproken, dat iemand al redeneerend tot een conclusie komt, als noch die redeneering noch die conclusie uit het geschreven Woord is geput, en daarop niet steunt. Dit is niet objectief, maar on-schriftuurlijk. Wij voegen er echter onmiddellijk aan toe, heel wel te weten, dat door sommigen alzo ge-redeneerd wordt, en dat zij voor zich denken schriftuurlijk te zijn.

3e. Over de objectivistisch-subjectivistische prediking merkt Ds Vonk op, dat de prediker daarbij zoekt te balanceren tusschen de „eenzijdigheden“ van het objectivisme en het subjectivisme, die beide zonde zijn. Hij schrijft: „mogelijk zou hij in de eerste helft van zijn preek vrij „verbondmatig“ zijn, gelijk de een dat dan noemt, „leerstellig“ noemt een ander dat; weer een ander zou over „onverteerbare stukken leer“ klagen. Evenwel door toevoeging van een subjectivistisch-zoet klontje zou het mengsel tenslotte toch nog wel redelijk voldoen; elk wat wils geven; de menschen in het kerkgebouw houden. Hij zou b.v. in 't eerste deel van 'n preek meer vanuit een „uitwendig“ verbond spreken, om evenwel ten slotte te eindigen met

een ernstige vraag inzake „t inwendige“ verbond. Hier is voorts ruimte voor variatie“.

Wij lezen dit, en onze eerste gedachte was, wat een wonderlijke combinatie! objectivistisch en subjectivistisch. We vragen onszelf af: is dat wel te combineren? Immers, objectivistisch is iets anders dan objectief, en subjectivistisch is niet hetzelfde als subjectief. Objectief is de man, die zich aan het Woord houdt, maar niet uitsluit de inwerking des Geestes. Maar objectivistisch is de man die uitsluitend objectief is, die eenzijdig objectief is, die het objectieve op de spits drijft. Subjectief is de man, die acht geeft op het werk des Geestes in zijn ziel, maar daarbij het Woord niet vergeet. Maar subjectivistisch is de man, die uitsluitend subjectief is, eenzijdig subjectief, die het subjectieve op de spits drijft. Maar als het objectivisme het subjectieve uitsluit, en het subjectivisme het objectieve uitsluit, hoe kan men dan van een combinatie spreken! Dat wil ons voorkomen te zijn het zoeken naar een vierkanten cirkel.

De twee elementen blijven dan ook ieder afzonderlijk staan. Ds Vonk zegt, dat er dan eerst een verbondmatig of leerstellig woord gesproken wordt, en dat er dan een „subjectivistisch-zoet klontje“ aan wordt toegevoegd. Fraai is deze beidspraak allesbehalve. Maar als dat „klontje“ subjectivistisch is, kan er nooit een „mengsel“ van komen. De prediking kan en objectief en subjectief zijn, door enerzijds het Woord te prediken, en anderzijds de toepassing te geven, maar niet objectivistisch en subjectivistisch.

En dan, wij spreken niet, in dit verband, van een uitwendig en inwendig Verbond, maar van een uitwendig en inwendig zijn in het Verbond, dat is nog heel iets anders. Ze zijn allen, die uit Christenouders geboren zijn, en door den Doop in de Kerk opgenomen, in het Verbond. Maar in dat Verbond verkeert de een slechts uitwendig, en hij, die van God genade ontving inwendig, de een als een Jacob, de ander als een Ezaü. En daarom blijft voor ieder, die in het Verbond is de vraag: zijt gij slechts in het Verbond, of moogt gij door genade ook zeggen van het Verbond te zijn?

Op die vraag kan alleen, na ernstig zelfonderzoek het antwoord gegeven worden.

K. S.

Generale Synode der Gereformeerde Kerken.

De zevende zitting.

In de Vrijdag voortgezette zitting deed Prof. Dr H. H. Kuyper van Bloemendaal mededeeling, dat hij hem was ingekomen een telegram van dankbetuiging voor de aangeboden gelukwensen op 31 Aug. j.l. van H. M. de Koningin.

De Synode zette de bespreking voort over de wijze waarop het rapport en de conclusies inzake de ingekomen 168 bezwaarschriften tegen de uitbreiding van den bundel „Eenige Gezangen“ zullen worden gepubliceerd. Zij besloot aan elk der inzenders of mede-onder-teekenaars van een bezwaarschrift een afzonderlijk antwoord te doen toekomen in gesloten couvert en de conclusies in de kerkelijke pers te publiceren.

Aan de discussie namen deel de leden Ds W. W. Meynen, Prof. Dr K. Schilder, Prof. Dr F. W. Grosheide en Prof. Dr C. v. Gelderen.

Verz. verstr. Geref. in Frankrijk.

Vervolgens kwam aan de orde het rapport van de deputaten voor de verzorging van de verstroide Gereformeerden in Noord-Frankrijk. Als rapporteur over dit rapport trad op Prof. Dr F. W. Grosheide. De commissie van rapport is van oordeel, dat voor het werk in Frankrijk thans nog geen predikant kan worden beroepen en dat de situatie voor kerkinstellende te Parijs evenmin rijp is. Derhalve komt het haar gewenscht voor de zaak op denzelfden voet voort te zetten. Wil de Geref. Kerk van Brussel bij dit werk gebruik maken van den predikant van de Kerk van Antwerpen, Ds H. J. Winter, zoo blijve dit aan haar competentie. De Kerk van Brussel vraagt voor dit werk een bedrag van f5000, maar motiveerde deze aanvraag niet nader. De commissie zou haar voorloopig willen toestaan een toelage van f2500 per jaar. De Geref. Kerken in Nederland moeten voor dit werk collecteren. De commissie wil voor deze zaak deputaten benoemen en aansturen op kerkinstellende. Aan de gedachtenwisseling namen deel de leden Dr K. Dijk, Ds H. Meijering, Ds J. L. Schouten en Ds W. W. Meynen. De Synode besloot om Ds J. Maaskant te Brussel uit te nodigen met een afgevaardigde van den kerkeraad in haar midden te willen komen tot het geven van nadere inlichtingen en verdere bespreking van deze zaak.

Corresp. met Buitendl. Kerken.

Prof. Dr G. Ch. Aalders van Hilversum rapporteerde namens deputaten voor de correspondentie met de Buitenlandsche Kerken. Hij bracht twee rapporten uit. Daarin werd een overzicht gegeven van de stappen, die Dr J. A. Nederbragt te Dantzig op verzoek van deputaten heeft gedaan in de Poolse Oekraïne. Zijn rapport is als bijlage aan het rapport toegevoegd. Tevens deden deputaten stappen te Kopenhagen en oefenen zij contact met de Geref. actie in Hongarije. Pogingen om te komen tot een Oecumenische Synode vorderden niet. De vraag of een afgevaardigde van de Presbyteriaansche Alliantie ter Synode zal worden genoodigd, leggen zij ter beoordeeling aan de Synode voor.

Over dit rapport bracht Prof. Dr V. Hepp van Amsterdam rapport uit. De commissie kan zich met het rapport geheel vereenigen.

Prof. Grosheide oordeelde het noodzakelijk, dat de Synode een paar afgevaardigden naar Hongarije stuurt om voordrachten te houden, n.b. binnenkort een groot tournee van Prof. Dr Karl Barth daar staat aan te vangen.

De Synode vereenigde zich vervolgens met de navolgende conclusies:

I. De correspondentie met de Buitenlandsche Kerken zal geschieden naar de volgende regelen:

1. De correspondentie met Kerken in het buitenland zal niet worden aangegaan dan nadat door een nauwgezet en ernstig onderzoek is gebleken, dat deze Kerken

de Geref. belijdenis en kerkregering niet slechts officieel hebben aanvaard, maar ook metterdaad handhaven;

2. waar zoodanige correspondentie eenmaal is aangegaan, dient regelmatig te worden onderzocht of de buitenlandsche kerken aan de Geref. belijdenis en kerkregering trouw blijven, welk onderzoek inzonderheid aan deputaten voor correspondentie met buitenlandsche kerken wordt opgedragen;

3. indien bij buitenlandsche kerken, met welke correspondentie wordt onderhouden, afwijkingen van de Geref. belijdenis en kerkregering mochten blijken, zal niet onmiddellijk de correspondentie worden afgebroken, maar zal met getrouwheid en voorzichtigheid tegen die afwijkingen worden gewaarschuwd en zullen die kerken in de bestrijding van die dwaling krachtig worden bijgestaan;

4. met het oog op het gevaar van mogelijke dwaling bij buitenlandsche kerken, dienen de bepalingen van de Generale Synode van Groningen (1927) inzake het voorgaan van predikanten en kandidaten uit buitenlandsche kerken nauwgezet te worden nageleefd, waarbij de classes, die wegens genoemde bepalingen een verzoek tot toestemming ontvangen, het advies zullen vragen van deputaten voor correspondentie met buitenlandsche kerken;

5. de waarschuwing tegen e.v. afwijkingen van de Geref. belijdenis en kerkregering bij buitenlandsche kerken zal zóólang worden voortgezet, tot een kerk of kerkengroep zich duidelijk als niet-Geref. openbaart; wanneer dan alle pogingen om deze tot reformatie te brengen vergeefs zijn gebleken, zal de correspondentie worden verbroken.

II. Met de Church of Scotland zal correspondentie worden onderhouden.

III. Aan de te benoemen deputaten wordt opgedragen:

1. In de komende periode onze kerken indien eenigszins mogelijk te doen vertegenwoordigen bij de kerken in Zuid-Afrika, in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, in Schotland, welke met de onze in correspondentie staan;

2. relaties te zoeken met buitenlandsche groepen en kerken van Geref. belijdenis en min of meer Geref. kerkregering, inzonderheid in Hongarije;

3. zoo noodig vergaderingen van de Presbyteriaansche Alliantie bij te wonen, vooral van zulke, die op het Europeesch continent saam komen;

4. op een e.v. verzoek van de Presb. Alliantie om een afgevaardigde te zenden naar onze Generale Synoden te antwoorden, dat onze Synoden slechts afgevaardigden van kerken in haar midden ontvangen;

5. belangende een e.v. oecumenische synode de a.k. Generale Synode van advies te dienen over de volgende punten:

a. wie zal zulk een synode saamroepen en op welke wijze?;

b. welke kerken moeten worden uitgenoodigd;

c. hoe behoort de afvaardiging plaats te hebben,

en zulks na daarover overleg te hebben gepleegd met die buitenlandsche kerken, die haar instemming met zulk een Synode betuigen;

6. een geschrift van niet al te grooten omvang aan de buitenlandsche kerken en groepen, welke daarvoor in aanmerking komen, te zenden, waarin kort en bondig wordt aangetoond, dat de z.g. dialectische theologie in flagranten strijd is met de Geref. belijdenis en in alle bescheidenheid tot waakzaamheid wordt gemaand; en tevens theologen te verzoeken artikelen tegen de z.g. dialectische theologie in buitenlandsche tijdschriften te plaatsen;

7. een gespecificeerde verantwoording van hun uitgaven ter goedkeuring voor te leggen aan de e.k. Generale Synode en tevens een begroting in te dienen voor de volgende 3 jaren.

IV. Wederom worden 5 deputaten benoemd, wien een crediet wordt verleend van ten hoogste f2500, verminderd met het saldo, dat thans nog in kas mocht zijn.

V. Het rapport van Dr J. A. Nederbragt te Dantzig over de zich ontwikkelende Geref. beweging in de Poolse Oekraïne wordt ter fine van advies in handen gesteld van de te benoemen deputaten, doch inmiddels wordt aan Dr J. A. Nederbragt reeds oprechten dank betuigd voor de belangrijke diensten in deze aan onze kerken bewezen.

VI. De handelingen der deputaten worden onder harte-lijken dank voor hun vele werkzaamheden goedgekeurd, met dien verstande, dat de verantwoording van hun finantiel beleid alsnog ter goedkeuring aan de Synode en e.v. aan het moderamen van de Synode zal worden voorgelegd.

Hierna sloot de praeses de morgenzitting. Vrijdagmiddag vergaderde de Synode in comité-generaal.

De achtste zitting.

Kort nadat Dinsdag de Synode haar arbeid had aangevangen, drong het bericht tot haar door, dat H. K. H. Prinses Juliana zich had verloofd.

De praeses, Ds J. L. Schouten, maakte zich de tolk der Synode toen hij over dit bericht zijn blijdschap uitsprak en op zijn voorstel verzond de Synode de volgende telegrammen:

Aan Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana:

De Generale Synode der Gereformeerde Kerken te Amsterdam vergaderd, wenscht Uwe Koninklijke Hoogheid hartelijk geluk met Uw verloving met Prins Bernhard von Lippe Biesterfeld en bidt U toe, dat onze God deze verbintenis ten rijken zegen stelle voor het Huis van Oranje en het volk van Nederland.

SCHOUTEN, Praeses.

Aan Hare Majesteit de Koningin:

De Generale Synode der Gereformeerde Kerken te Amsterdam vergaderd, wenscht Uwe Majesteit hartelijk geluk met de verloving van Uw Dochter, Hare Koninklijke Hoogheid, Prinses Juliana en bidt, dat de Heere het Huis van Oranje in Zijn gunst blijve gedenken.

SCHOUTEN, Praeses.

Op een uitnodiging tot het zenden van afgevaardigden naar de te Deventer te houden Revinus-herdenking besloot de Synode niet in te gaan.

Ingekomen was een telegram van de Hollandsche en Javaansche zendingsarbeiders, die in feestvergadering bijeen waren ter herdenking van het 30-jarig bestaan van de Opleidingsschool te Djokja.